

ตัวสร้างสัญญาณควบคุมโดยอาศัยวงจรรองความถี่ผ่านหมดสำหรับการพัฒนา
วงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดของสัญญาณรูปไซน์
อนุชา แก้วพูลสุข* และ รัชณุ กัฒมัน

**All-Pass Filter-based Control Signal Generator
for Sinusoidal-Amplitude Detector**

Anucha Kaewpoonsuk* and Ratchanoo Katman

กลุ่มวิจัยฟิสิกส์อิเล็กทรอนิกส์ ภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000

* Corresponding author. E-mail: anuchak@nu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้แนะนำเสนอตัวสร้างสัญญาณควบคุมสำหรับการพัฒนาวงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดของสัญญาณรูปไซน์ให้มีการทำงานที่รวดเร็วขึ้น เทคนิคที่ใช้เป็นการอาศัยสมบัติการเลื่อนเฟสของวงจรรองความถี่ผ่านหมดซึ่งได้นำมาต่อยอดร่วมกับวงจรระกะสำหรับการสร้างสัญญาณ 2 สัญญาณเพื่อนำมาใช้ควบคุมจังหวะการทำงานของวงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณและวงจรสุ่มและคงค่าสัญญาณตามลำดับ ผลจากการใช้ตัวสร้างสัญญาณที่นำเสนอสามารถได้รับไม่เพียงแต่วงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดที่มีโครงสร้างเรียบง่ายเท่านั้น แต่ยังได้วงจรที่มีการทำงานที่รวดเร็ว การทดสอบสมบัติการทำงานของวงจรที่ได้ด้วยการต่อวงจรบนบอร์ดทดลองได้ผลสอดคล้องเป็นไปตามหลักการที่ได้นำเสนอ

คำสำคัญ: วงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูด วงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณ วงจรรองความถี่ผ่านหมด วงจรเลื่อนเฟส

Abstract

In this paper, a control signal generator to enhance operation speed of a sinusoidal-amplitude detector is described. Realization technique exploits a phase shift behavior of an all-pass filter connected with logic circuit to generate two signals for controlling the sequential operations of peak detector and sample-and-hold circuit. Based on proposed generator, not only the amplitude detector with simple configuration but also fast operation can be obtained. Circuit performances experimentally tested on a bread board are agreed with the proposed expectations.

Keywords: Amplitude detector, peak detector, all-pass filter, phase-shifter

บทนำ

ตัวรับรู้ (sensor) บางชนิดเช่นตัวรับรู้ตำแหน่งที่อาศัยหลักการเปลี่ยนแปลงค่าความเหนี่ยวนำไฟฟ้า หรืออาศัยหลักการเปลี่ยนแปลงค่าความจุไฟฟ้าที่ใช้ในระบบการวัดและควบคุมจะใช้วิธีการจ่ายสัญญาณรูปไซน์เพื่อเป็นอินพุตให้กับตัวรับรู้ โดยที่ตัวรับรู้ดังกล่าวจะให้สัญญาณเอาต์พุตออกมาในรูปของสัญญาณรูปไซน์ที่มีค่าความถี่เท่าเดิมแต่มีค่าแอมพลิจูดเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณที่ต้องการตรวจวัด สำหรับวิธีการประมวลผลสัญญาณเพื่อตรวจวัดค่าแอมพลิจูดของสัญญาณเอาต์พุตที่ได้โดยทั่วไปแล้วจะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วิธีได้แก่วิธีการแปลงสัญญาณรูปไซน์ให้เป็นสัญญาณดิจิทัล จากนั้นอาศัยหลักการประมวลผลสัญญาณแบบดิจิทัลเพื่อคำนวณหาค่าแอมพลิจูดของสัญญาณ โดยหลักการดังกล่าวนี้จะมีจุดด้อยอยู่ที่ไม่สามารถใช้งานกับสัญญาณที่มีความถี่สูงได้ ซึ่งตัวประมวลผลหลักของระบบแบบดิจิทัลยังต้องทำหน้าที่อื่นๆ ภายในเวลาเดียวกันด้วย เช่น ทำหน้าที่ในการควบคุมระบบการติดต่อสื่อสาร หรือการแสดงผลการตรวจวัด เป็นต้น วิธีการที่สองเป็นการใช้วงจรประมวลผลสัญญาณแบบแอนะล็อกสำหรับการตรวจวัดค่าแอมพลิจูดของสัญญาณรูปไซน์โดยตรง ซึ่งจะทำให้สามารถใช้งานกับสัญญาณรูปไซน์ที่มีความถี่สูงได้ ในส่วนของวิธีการพัฒนาวงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดที่เป็นที่คุ้นเคยโดยทั่วไปได้แก่การใช้วงจรเรียงกระแสต่อร่วมกับวงจรกรองความถี่ต่ำผ่าน (Boudouris and Peters, 1980; Kriegsmann, 1985) และวิธีการใช้วงจรยกกำลังสองและวงจรหารสัญญาณต่อร่วมกับวงจรกรองความถี่ต่ำผ่าน (Gilbert, 2006; Surakamponthorn and Kumwachara, 1999) โดยวิธีที่สองนี้เป็นการหารากที่สองกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Square; RMS) ของสัญญาณ ซึ่งเป็นค่าที่แปรผันตรงกับแอมพลิจูดของสัญญาณอินพุต อย่างไรก็ตามทั้งสองวิธีดังกล่าวนี้จะให้เอาต์พุตที่มีลักษณะกระเพื่อมเล็กน้อยอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังต้องใช้เวลาเริ่มต้นในการทำงานหลายคาบของสัญญาณอินพุตอันเนื่องมาจากการทำงานของวงจรกรองความถี่ต่ำ

ผ่าน วิธีการอื่นเช่นการใช้วงจรถ่วงเฟสคงที่ 90° ต่อร่วมกับวงจรถ่วงกำลังสองและวงจรถ่วงคราคที่สอง (Chu *et al.*, 1992; Sangpisit *et al.*, 1998) ในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการนำเสนอวิธีการพัฒนาออกแบบวงจรหาค่าแอมพลิจูดโดยใช้วงจรถ่วงจับค่ายอดสัญญาณต่อร่วมกับวงจรถ่วงและคงค่าสัญญาณและวงจรถ่วงสร้างสัญญาณควบคุม (Raksachat *et al.*, 2006) โดยวิธีดังกล่าวอาศัยวงจรถ่วงจับค่ายอดสัญญาณสำหรับการตรวจวัดค่าแอมพลิจูดของสัญญาณรูปไซน์และใช้วงจรถ่วงและคงค่าสัญญาณสำหรับการรักษาระดับแรงดันเอาต์พุตของวงจรถ่วงให้มีค่าคงที่ (ไม่เกิดการกระเพื่อม) ก่อนที่จะทำการตรวจวัดค่าแอมพลิจูดในรอบการทำงานใหม่ต่อไป จุดค้อยของงานดังกล่าวคือความล่าช้าในการทำงานโดยในรอบการทำงานนั้นจะใช้เวลาทั้งหมดเท่ากับ 2 คาบของสัญญาณอินพุต ในบทความนี้เป็นการพัฒนาปรับปรุงวงจรถ่วงในส่วนของวงจรถ่วงสร้างสัญญาณควบคุมขึ้นใหม่เพื่อทำให้วงจรถ่วงวัดค่าแอมพลิจูดสามารถทำงานได้ภายในเวลา 1 คาบของสัญญาณอินพุต โดยจะมีความเหมาะสมสำหรับงานที่ความถี่ของสัญญาณอินพุตมีค่าคงที่หรือมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงโดยประมาณไม่เกิน 0.75 ดีเคท (decade) ถึง 2 ดีเคท สำหรับรายละเอียดการพัฒนาออกแบบวงจรถ่วงและการทดสอบการทำงานนั้นจะได้กล่าวในหัวข้อถัดไป

แนวคิดและหลักการพัฒนาออกแบบวงจรถ่วง

รูป 1 แสดงโครงสร้างของวงจรถ่วงวัดค่าแอมพลิจูดสำหรับสัญญาณรูปไซน์ที่ได้พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยวงจรถ่วงจับค่ายอดสัญญาณ วงจรถ่วงและคงค่าสัญญาณ และวงจรถ่วงสร้างสัญญาณควบคุม โดยใช้วงจรถ่วงความถี่ผ่านหมดเป็นพื้นฐานในการออกแบบ รูป 2 แสดงแผนภาพเวลาของสัญญาณที่สำคัญของวงจรถ่วงในรูป 1 ซึ่งการทำงานในแต่ละรอบนั้นจะแบ่งออกได้เป็น 4 จังหวะเหมือนกับวิธีการในบทความเดิม (Raksachat *et al.*, 2006) ดังนี้คือ

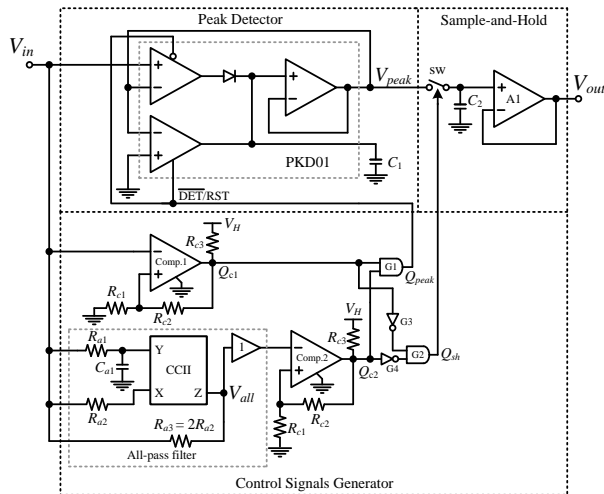
ลำดับที่ 1: สัญญาณควบคุม Q_{peak} เปลี่ยนสถานะจากตรรกะ 1 เป็นตรรกะ 0 เพื่ออนุญาตให้วงจรถ่วงจับค่ายอดสัญญาณเริ่มทำงาน ซึ่งหลังจากเวลา $T_{in}/4$ จะได้เอาต์พุตของวงจรถ่วงจับค่ายอดสัญญาณเป็นค่าแอมพลิจูดของสัญญาณอินพุต

ลำดับที่ 2: สัญญาณควบคุม Q_{sh} เปลี่ยนสถานะจากตรรกะ 0 เป็นตรรกะ 1 เพื่อควบคุมให้วงจรถ่วงและคงค่าสัญญาณเปิดรับค่าเอาต์พุตของวงจรถ่วงจับค่ายอดสัญญาณไปเป็นเอาต์พุตของวงจรถ่วง

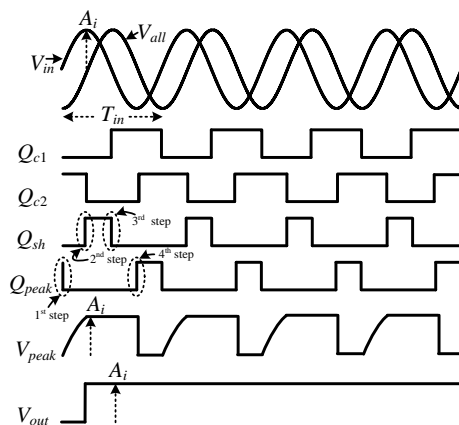
ลำดับที่ 3: สัญญาณควบคุม Q_{sh} เปลี่ยนสถานะจากตรรกะ 1 เป็นตรรกะ 0 เพื่อควบคุมให้วงจรถ่วงและคงค่าสัญญาณทำการหยุดรับค่าจากวงจรถ่วงจับค่ายอดสัญญาณพร้อมทั้งรักษาระดับค่าของสัญญาณเดิมไว้ให้มีค่าคงที่ก่อนที่จะมีการเปิดรับข้อมูลใหม่ในรอบการทำงานถัดไป

ลำดับที่ 4: สัญญาณควบคุม Q_{peak} เปลี่ยนสถานะจากตรรกะ 0 เป็นตรรกะ 1 เพื่อรีเซ็ตค่าเอาต์พุตเดิมของวงจรถ่วงจับค่ายอดสัญญาณ สำหรับการเตรียมความพร้อมในรอบการทำงานใหม่

ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างวงจรที่ได้พัฒนาขึ้นใหม่กับงานเดิมคือส่วนของวงจรสร้างสัญญาณควบคุมซึ่งจะสามารถควบคุมให้วงจรสามารถทำงานได้ภายในเวลา 1 คาบของสัญญาณอินพุต ในขณะที่งานเดิมใช้เวลาเท่ากับ 2 คาบของสัญญาณอินพุต ทั้งนี้เนื่องจากในงานดังกล่าว (Raksachat *et al.*, 2006) เป็นการอาศัยสมบัติของฟลิปฟล็อปชนิดเจค (JK-Flip Flop) สำหรับการหารความถี่ของสัญญาณอินพุตเพื่อนำมาสร้างเป็นสัญญาณควบคุมการทำงานของวงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณ และวงจรสุ่มและคงค่าสัญญาณ โดยในงานนี้ได้กำหนดเงื่อนไขการทำงานของวงจรทั้ง 4 จังหวะเปรียบเทียบกับเฟสของสัญญาณอินพุต (θ_{in}) ไว้ดังนี้คือ จังหวะที่ 1 และจังหวะที่ 3 จะเกิดขึ้นในขณะที่เฟสของสัญญาณอินพุตมีค่าเท่ากับ 0° และ 180° ตามลำดับ จังหวะที่ 2 จะต้องเกิดในช่วงมุม: $90^\circ \leq \theta_{in} < 180^\circ$ และจังหวะที่ 4 จะต้องเกิดในช่วงมุม: $270^\circ \leq \theta_{in} < 360^\circ$

รูป 1 วงจรตรวจจับค่าแอมพลิจูดสำหรับสัญญาณรูปไซน์

รูป 2 แผนภาพเวลาของสัญญาณที่สำคัญของวงจรในรูป 1

เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในส่วนของวงจรสร้างสัญญาณควบคุมภายในงานนี้ได้ใช้วิธีนำสัญญาณอินพุตไปผ่านวงจรตรวจจับผ่านศูนย์และวงจรรองความถี่ผ่านหมัดดังแสดงในรูป 1 เมื่อ Q_{c1} และ Q_{c2} คือสัญญาณเอาต์พุตของวงจรตรวจจับผ่านศูนย์ Comp.1 และ Comp.2 ตามลำดับ โดยจะสามารถสังเคราะห์สัญญาณควบคุม Q_{peak} และ Q_{sh} ได้ดังนี้คือ

$$Q_{peak} = Q_{c1} \text{ and } Q_{c2} \quad (1)$$

$$Q_{sh} = \overline{Q_{c1}} \text{ and } \overline{Q_{c2}} \quad (2)$$

โดยในส่วนของวงจรรองความถี่ผ่านหมัดนั้นได้พัฒนาขึ้นจากวงจรสายพานกระแสซึ่งจะสามารถเขียนฟังก์ชันส่งผ่าน (Transfer function) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญญาณแรงดันเอาต์พุต V_{all} กับสัญญาณแรงดันอินพุต V_{in} ของวงจรได้เป็น

$$H(s) = \frac{V_{all}}{V_{in}} = \frac{(1 - sC_{a1}R_{a1})}{(1 + sC_{a1}R_{a1})} \quad (3)$$

เมื่อ $V_{in} = A_i \sin(2\pi f_{in}t)$ และ $s = j\omega = j2\pi f_{in}$ จากสมการที่ (3) ขนาดและเฟสของ $H(s)$ จะสามารถแยกเขียนได้เป็น

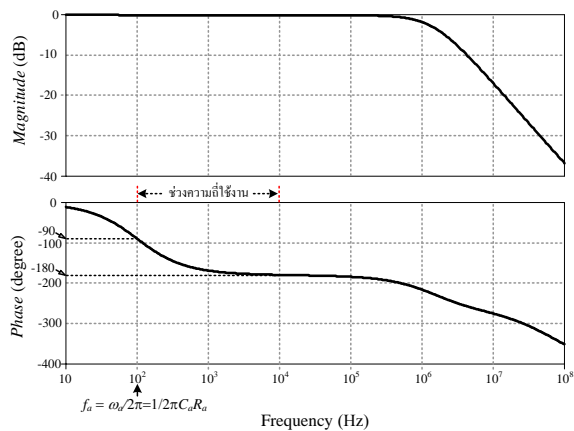
$$|H(j\omega)| = 1 \quad (4a)$$

$$\angle H(j\omega) = -2 \arctan \omega C_{a1} R_{a1} \quad (4b)$$

สมการที่ (4a) แสดงให้เห็นว่าขนาดของสัญญาณเอาต์พุตตลอดช่วงความถี่ใช้งานจะมีค่าเท่ากับขนาดของสัญญาณอินพุต สมการที่ (4b) แสดงให้เห็นว่าเฟสของสัญญาณเอาต์พุตจะตามหลังเฟสของสัญญาณอินพุต โดยเมื่อกำหนดให้ $\omega_a = 1/(C_{a1}R_{a1})$ จะได้ผลการเลื่อนเฟสระหว่างสัญญาณทั้งสองเท่ากับ 90° รูป 3 แสดงตัวอย่างผลการเลียนแบบการทำงานของวงจรรองความถี่ผ่านหมัดด้วยโปรแกรม PSPICE ซึ่งเป็นการใช้สมบัติของไอซีเบอร์ AD844 ทำหน้าที่เป็นวงจรสายพานกระแสและบัฟเฟอร์ (Buffer) ภายในไอซีเดียวกัน กำหนดพารามิเตอร์ $f_a = \omega_a / 2\pi = 1/(2\pi C_{a1}R_{a1}) = 100 \text{ Hz}$ และกำหนดสัญญาณแรงดันอินพุต (V_{in}) ของวงจรเป็นสัญญาณรูปไซน์ขนาดเท่ากับ 1 V_{rms} ใช้แหล่งจ่ายไฟเลี้ยงวงจรเท่ากับ $\pm 9 \text{ V}$ ทำการทดลองแปรค่าความถี่ของสัญญาณ V_{in} วัดขนาด (Magnitude) และเฟส (Phase; θ_{all}) ของสัญญาณเอาต์พุต (V_{all}) เทียบกับสัญญาณ V_{in} จากรูปผลการเลียนแบบการทำงานของพิจารณาช่วงความถี่ของสัญญาณ V_{in} ที่ทำให้เฟสของสัญญาณเอาต์พุตมีค่าเท่ากับ -90° ถึง -179° ซึ่งจะได้ช่วงความถี่ประมาณเท่ากับ 2 ดีเคท (ความถี่ 100 Hz ถึง 10 kHz) อย่างไรก็ตามการกำหนดให้ $f_a = 1/(2\pi C_{a1}R_{a1})$ มีค่าสูงจากผลการเลียนแบบการทำงานพบว่าจะมีผลทำให้ช่วงความถี่ใช้งานของวงจรมีค่าแคบลงดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเลื่อนเฟส (θ_{all}) ของสัญญาณเอาต์พุต (V_{all}) เปรียบเทียบกับเฟสของสัญญาณอินพุต (V_{in}) สำหรับวงจรกรองความถี่ผ่านหมด (จากการเขียนแบบการทำงานของวงจรด้วยโปรแกรม PSPICE)

ลำดับที่	พารามิเตอร์		ค่าความถี่ของสัญญาณอินพุต พิจารณาที่ θ_{all} ต่างๆ (Hz)			ช่วงความถี่ระหว่าง $\theta_{all} = -90^\circ$ ถึง -179° = $\log \frac{f_{in}(\theta_{in}=-179^\circ)}{f_{in}(\theta_{in}=-90^\circ)}$ (ดีเคท)
	C_{a1} (μF)	R_{a1} ($\text{k}\Omega$)	$\theta_{all} = -90^\circ$	$\theta_{all} = -175^\circ$	$\theta_{all} = -179^\circ$	
1	100	1.599	1	23.33	100	2
2	10	1.599	10	230.51	1 k	2
3	1	1.599	100	2.28 k	10 k	2
4	0.1	1.599	1 k	19.98 k	42.87 k	1.63
5	0.01	1.599	10 k	119.60 k	159.25 k	1.20
6	0.001	1.599	95.51 k	490.92 k	538.34 k	0.75
7	0.0001	1.599	719.88 k	2.04 M	2.16 M	0.48

รูป 3 ผลตอบสนองทางความถี่ของวงจรกรองความถี่ผ่านหมด

เมื่อกำหนด $f_a = \omega_a / 2\pi = 1 / (2\pi C_{a1} R_{a1}) = 100 \text{ Hz}$

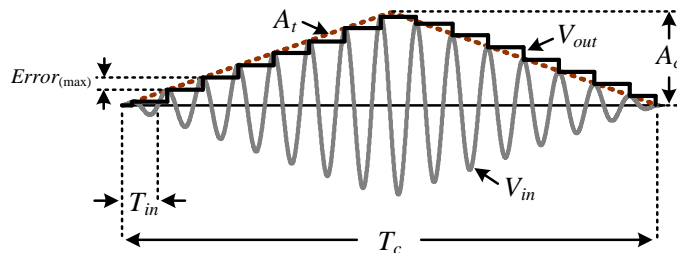
จากตารางที่ 1 สังเกตข้อมูลลำดับที่ 1 ถึงลำดับที่ 6 การนำวงจรกรองความถี่ผ่านหมดไปประยุกต์ใช้ สำหรับการสร้างสัญญาณควบคุม Q_{sh} จะสามารถใช้งานได้ในช่วงความถี่ใช้งานโดยประมาณเท่ากับ 0.75 ดีเคท ถึง 2 ดีเคท โดยในทางปฏิบัติช่วงความถี่ใช้งานจะแคบกว่านี้เล็กน้อย เนื่องจากต้องเผื่อเวลาสำหรับการสร้างสัญญาณควบคุม Q_{peak} เพื่อการรีเซ็ตค่าแอมพลิจูดเดิมของวงจรตรวจจับค่าออกสัญญาณ ยกตัวอย่างเช่นข้อมูลในลำดับที่ 5 ถ้าใช้การเผื่อเวลาไว้คิดเป็นมุมเท่ากับ 5°

จะได้ช่วงความถี่ใช้งานเท่ากับ 10 kHz ถึง 119.6 kHz สำหรับข้อมูลในลำดับที่ 7 ซึ่งจะได้ช่วงความถี่ใช้งานประมาณเท่ากับ 0.48 ดีเคท (ช่วงความถี่ 719.88 kHz ถึง 2.16 MHz) อย่างไรก็ตามผลจากการทดสอบการทำงานพบว่าช่วงความถี่ใช้งานของวงจรหาค่าแอมพลิจูดจะถูกจำกัดอยู่ที่ความสามารถในการทำงานของวงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณซึ่งมีค่าสูงสุดประมาณเท่ากับ 170 kHz

พารามิเตอร์ประการหนึ่งที่น่าสนใจได้แก่ผลจากการเปลี่ยนแปลงค่าแอมพลิจูดของสัญญาณอินพุต โดยในที่นี้ได้สมมติให้สัญญาณอินพุต (V_{in}) ของวงจรมีความถี่คงที่ $f_{in}=1/T_{in}$ แต่มีการเปลี่ยนแปลงค่าแอมพลิจูด (A) เป็นรูปสามเหลี่ยมอย่างต่อเนื่องดังแสดงในรูป 4 โดยมีค่าความถี่ในการเปลี่ยนแปลงแอมพลิจูดคือ $f_c=1/T_c$ และค่ายอดสูงสุดของสัญญาณอินพุตมีค่าเท่ากับ A_c กำหนดให้ $Error_{(max)}$ คือค่าผิดพลาดสูงสุดจากการทำงานของวงจร ซึ่งจะสามารถเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ได้เป็น

$$|Error_{(max)}| = \frac{2A_c f_c}{f_{in}} \quad (5)$$

จากสมการที่ (5) ยกตัวอย่างการคำนวณเช่น ถ้ากำหนดให้ $f_{in} = 50$ kHz โดย $A_c = 5$ V และ $f_c = 1$ kHz จะได้ $|Error_{(max)}| = 200$ mV แต่ถ้าใช้ $f_c = 100$ Hz จะได้ $|Error_{(max)}| = 20$ mV ซึ่งจะเห็นได้ว่าถ้าต้องการลดขนาดค่าผิดพลาด $|Error_{(max)}|$ ของวงจรจะต้องกำหนดให้ $f_{in} \gg f_c$ อย่างไรก็ตามค่าผิดพลาดดังกล่าวนี้จะมีค่าน้อยกว่าค่าที่ได้จากวงจรตรวจจับค่าแอมพลิจูดแบบเดิม (Raksachat *et al.*, 2006) อยู่ 50% เมื่อใช้เงื่อนไขเดียวกัน

รูป 4 ผลการเปลี่ยนแปลงค่าแอมพลิจูดของสัญญาณอินพุต

วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการ

การทดสอบสมบัติการทำงานของวงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดสำหรับสัญญาณรูปไซน์ภายในงานนี้ได้ใช้วิธีต่อวงจรบนบอร์ดทดลองโดยใช้ไอซีต่างๆ ดังนี้คือ วงจรสายพานกระแสและบัฟเฟอร์ นั้นอาศัยสมบัติของไอซีวงจรรขยายชนิดป้อนกลับกระแสเบอร์ AD844 วงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณ ใช้ไอซีเบอร์ PKD01 ออปแอมป์ A1 ใช้ไอซีเบอร์ LF353 ออปแอมป์ Comp.1 และ Comp.2 ซึ่งใช้สำหรับเป็นวงจรตรวจจับผ่านศูนย์ใช้ไอซีเบอร์ LM311 แอนด์เกตและไอซีนี้อตเกตใช้ไอซีเบอร์ MC14081BCP และ MC14069BCP ตามลำดับ สวิตช์อิเล็กทรอนิกส์ sw ใช้ไอซีเบอร์ MC14066BCP ใช้แหล่งจ่ายไฟเลี้ยงวงจรเท่ากับ $\pm 9\text{ V}$ กำหนดค่า $R_{c1} = R_{c3} = 1\text{ k}\Omega$, $R_{e2} = 100\text{ k}\Omega$, $R_{a1} = 1.6\text{ k}\Omega$, $R_{a3} = 2R_{a2} = 20\text{ k}\Omega$, $C_2 = 10\text{ nF}$

ลำดับที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการทดลองแปรค่าตัวเก็บประจุ C_1 สำหรับวงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณ ทั้งนี้เพื่อหาช่วงความถี่ใช้งานที่วงจรยังคงสามารถตรวจจับค่าแอมพลิจูดขนาด 5 V ได้ทัน โดยมีความผิดพลาดในการทำงานโดยประมาณไม่เกิน $\pm 0.1\text{ V}$ (ก่อนถูกรีเซ็ตค่าทุกรอบการทำงาน) ซึ่งจะได้ผลการทดสอบดังแสดงในตารางที่ 2

ลำดับที่ 2 ผู้วิจัยได้ทดสอบสมบัติการทำงานของวงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดโดยการป้อนอินพุตของวงจรเป็นสัญญาณรูปไซน์ที่มีค่าแอมพลิจูดคงที่ในช่วงความถี่ต่างๆ (โดยใช้ค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2) ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบจังหวะการทำงานและช่วงความถี่ใช้งานของวงจร โดยจะได้รูปตัวอย่างผลการทำงานของวงจรดังแสดงในรูป 5 และรูป 6

ลำดับที่ 3 เป็นการทดสอบความถูกต้องในการทำงานของวงจรในกรณีที่สัญญาณอินพุตของวงจรมีค่าความถี่เท่ากับ 1 kHz แอมพลิจูดของสัญญาณอินพุตแปรค่าในช่วง 0.2 V ถึง 5 V ซึ่งได้รูปการทำงานของวงจรดังแสดงในรูป 7

ลำดับที่ 4 เป็นการทดสอบสมบัติการทำงานของวงจรในกรณีที่สัญญาณอินพุตของวงจรมีการเปลี่ยนแปลงค่าแอมพลิจูด โดยในที่นี้ได้นำสัญญาณรูปไซน์ความถี่ 10 kHz มอดูเลตทางขนาด (amplitude modulator) กับสัญญาณความถี่ตัวรูปร่างต่างๆ โดยจะได้รูปตัวอย่างผลการทำงานของวงจรดังแสดงในรูป 8

ลำดับสุดท้ายเป็นการทดลองวัดค่าผลรวมความผิดเพี้ยนฮาร์โมนิก (Total Harmonic Distortion; THD) สัญญาณเอาต์พุต (V_{out}) ของวงจร โดยได้กำหนดให้อินพุตของวงจรเกิดจากการมอดูเลตแอมพลิจูดระหว่างสัญญาณรูปไซน์ความถี่คงที่เท่ากับ 50 kHz กับสัญญาณตัวที่สองซึ่งเป็นรูปไซน์ขนาดเท่ากับ 1 V แปรค่าความถี่ของสัญญาณตัวที่สองในช่วง 1 Hz ถึง 10 kHz ซึ่งจะได้ผลการทดลองดังแสดงในรูป 9

ผลการทดสอบการทำงานและอภิปรัชญาผล

จากตารางที่ 2 ค่า $f_{in(min)}$ และ $f_{in(max)}$ คือค่าความถี่ต่ำสุดและค่าความถี่สูงสุดที่วงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณสามารถทำงานได้ (จากการเลือกใช้ตัวเก็บประจุแต่ละค่า) ตามลำดับ โดยที่ค่าแอมพลิจูดสูงสุดของสัญญาณแรงดันอินพุตกำหนดไว้เท่ากับ 5 V นอกจากนี้จากการตรวจสอบพบว่าการเลือกใช้ตัวเก็บประจุแต่ละค่านั้นวงจรจะสามารถใช้งานกับสัญญาณอินพุตที่มีค่าแอมพลิจูดต่ำสุดได้ไม่เท่ากัน โดยผู้วิจัยได้เลือกเฉพาะช่วงความถี่ที่วงจรมีช่วงปฏิบัติการ 200 mV ถึง 5 V มาแสดงผล จะสังเกตได้ว่าหากต้องการใช้งานกับสัญญาณอินพุตที่มีความถี่สูงจะต้องเลือกใช้ตัวเก็บประจุที่มีค่าต่ำ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่าวงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณที่ใช้สามารถใช้งานกับสัญญาณอินพุตที่มีความถี่สูงสุดประมาณเท่ากับ 170 kHz

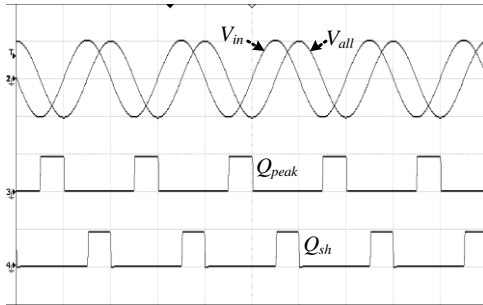
ตารางที่ 2 ตัวเก็บประจุที่เหมาะสมสำหรับวงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณในแต่ละช่วงความถี่ใช้งาน

ค่าตัวเก็บประจุ (nF)	ช่วงความถี่ใช้งาน (kHz)	
	$f_{in(min)}$	$f_{in(max)}$
0.1	70	170
0.143	10	110
1	0.3	30
10	0.1	1.5
20	0.001	0.1

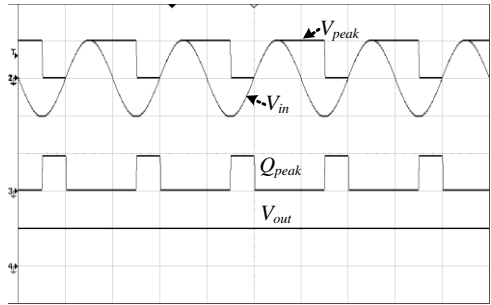
พิจารณาผลการทำงานของวงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดในรูป 5(ก) เมื่อสัญญาณอินพุตมีความถี่เท่ากับ 1 kHz (กำหนดค่า $f_a = 1/(2\pi C_{a1} R_{a1}) = 1$ kHz และ $C_1 = 10$ nF) ซึ่งจะเห็นได้ว่าเฟสของสัญญาณ V_{all} ตามหลังเฟสของสัญญาณ V_{in} เท่ากับ 90° สัญญาณ Q_{sh} และ Q_{peak} เกิดในช่วงมุม 90° ถึง 180° และช่วงมุม 270° ถึง 360° ของสัญญาณ V_{in} ตามลำดับ สำหรับรูป 5(ข) จะเห็นได้ว่าสัญญาณเอาต์พุต (V_{peak}) ของวงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณจะถูกรีเซตค่าในรอบการทำงานที่เกิดมีสัญญาณ Q_{peak} ในขณะที่สัญญาณเอาต์พุต (V_{out}) ของวงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดที่ได้จะมีลักษณะเป็นไฟตรงซึ่งมีขนาดเท่ากับค่าแอมพลิจูดของสัญญาณอินพุต V_{in}

รูป 6 แสดงผลการทำงานของวงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดโดยใช้พารามิเตอร์ต่างๆ ของวงจร เช่นเดียวกับผลการทำงานในรูป 5 แต่เปลี่ยนความถี่ของสัญญาณอินพุตเป็น 10 kHz โดยจะเห็นได้ว่าเฟสของสัญญาณ V_{all} ตามหลังเฟสของสัญญาณ V_{in} เกือบเท่ากับ 180° สัญญาณ Q_{sh} และ Q_{peak} เกิดในช่วงมุมก่อน 180° ถึง 180° และช่วงมุมก่อน 360° ถึง 360° ของสัญญาณ V_{in} ตามลำดับ ทั้งนี้วงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดยังคงสามารถทำงานได้ และจากการตรวจสอบพบว่าสามารถทำงานได้ถึงความถี่ประมาณ 20 kHz (สอดคล้องกับตารางที่ 1) นอกจากนี้ทั้งรูป 5 และรูป 6 ยังแสดงให้เห็นว่า 1 รอบ

การทำงานของวงจรจะใช้เวลาเท่ากับ 1 คาบของสัญญาณอินพุตซึ่งเร็วกว่าหลักการเดิม (Raksachat *et al.*, 2006) ที่ได้เคยมีการนำเสนอไว้

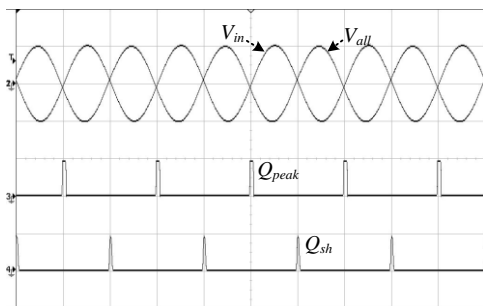

(ก) สัญญาณ V_{in} , V_{all} , Q_{peak} และ Q_{sh}

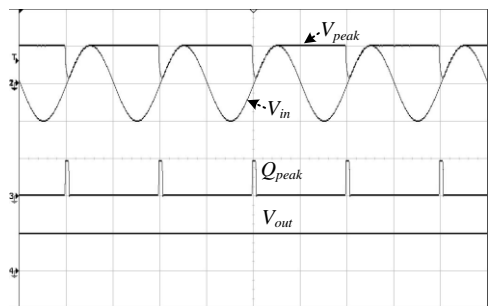

(ข) สัญญาณ V_{in} , V_{peak} , Q_{peak} และ V_{out}

รูป 5 ผลการทำงานกรณีสัญญาณอินพุตมีค่าแอมพลิจูดคงที่เท่ากับ 5 V ความถี่เท่ากับ 1 kHz (สเกลแนวตั้งเท่ากับ 5 V/div., 5 V/div., 10 V/div., และ 5 V/div. ตามลำดับ; สเกลแนวนอนเท่ากับ 500 μ s/div.)

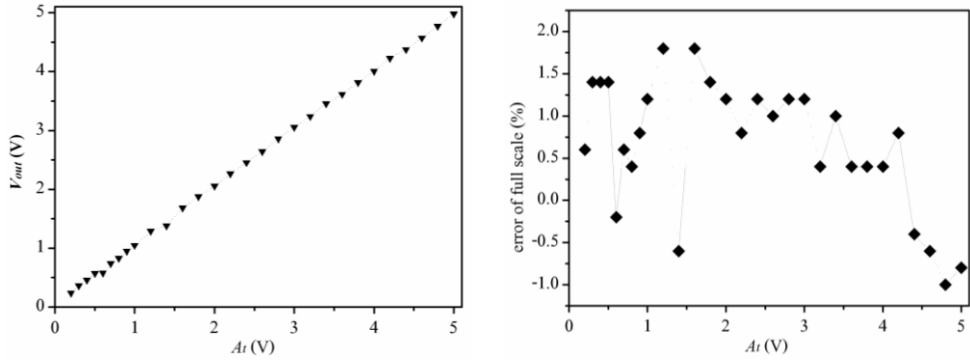

(ก) สัญญาณ V_{in} , V_{all} , Q_{peak} และ Q_{sh}

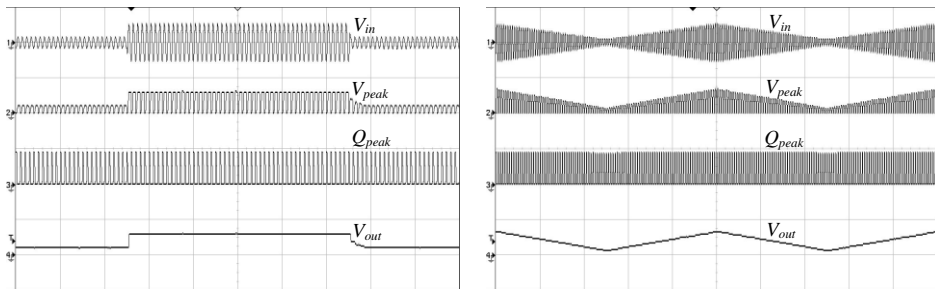
(ข) สัญญาณ V_{in} , V_{peak} , Q_{peak} และ V_{out}

รูป 6 ผลการทำงานกรณีสัญญาณอินพุตมีค่าแอมพลิจูดคงที่เท่ากับ 5 V ความถี่เท่ากับ 10 kHz (สเกลแนวตั้งเท่ากับ 5 V/div., 5 V/div., 10 V/div., และ 5 V/div. ตามลำดับ; สเกลแนวนอนเท่ากับ 500 μ s/div.)

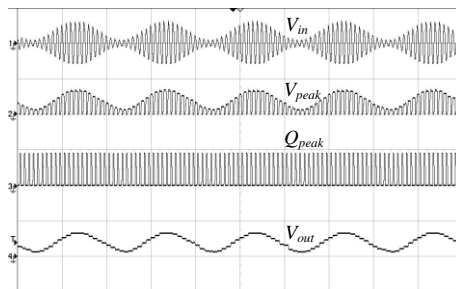

รูป 7 ผลการแปรค่าแอมพลิจูดของสัญญาณอินพุต

รูป 7 แสดงผลการแปรค่าแอมพลิจูดสัญญาณอินพุตของวงจร ซึ่งจะเห็นได้ว่าวงจรมีช่วงปฏิบัติการขนาดตั้งแต่ 200 mV ถึง 5 V โดยมีค่าความผิดพลาดในการทำงานอยู่ที่ประมาณ $\pm 1.8\%$ ของค่าเต็มสเกล (ค่าเต็มสเกลเท่ากับ 5 V)

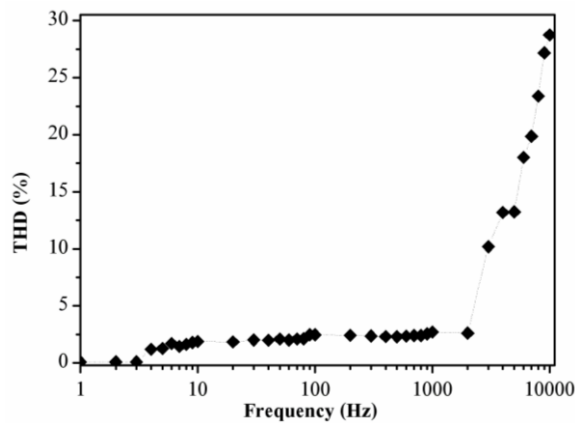
(ก) การเปลี่ยนแปลงแอมพลิจูดเป็นรูปสี่เหลี่ยม (ข) การเปลี่ยนแปลงแอมพลิจูดเป็นรูปสามเหลี่ยม

(ค) การเปลี่ยนแปลงแอมพลิจูดเป็นรูปไซน์

รูป 8 ผลการทำงานในกรณีที่สัญญาณอินพุตของวงจรมีการเปลี่ยนแปลงค่าแอมพลิจูดเป็นรูปต่างๆ (สเกลแนวตั้งทุกรูปเท่ากับ 5 V/div., 5 V/div., 10 V/div., และ 5 V/div. ตามลำดับ; สเกลแนวนอนสำหรับรูป 8(ก), 8(ข), และ 8(ค) เท่ากับ 1 ms/div., 2 ms/div., และ 1 ms/div.)

สำหรับผลการทำงานของวงจรในรูป 8 แสดงให้เห็นว่าวงจรสามารถตรวจวัดค่าแอมพลิจูดของสัญญาณอินพุตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว พิจารณาผลจากค่าความถี่ในการเปลี่ยนแปลงค่าแอมพลิจูดของสัญญาณอินพุตในรูป 8(ข) ซึ่งมีความถี่เท่ากับ 100 Hz เปรียบเทียบกับรูป 8(ค) ซึ่งมีความถี่เท่ากับ 500 Hz จะเห็นได้ในเบื้องต้นว่าสัญญาณเอาต์พุตของรูป 8(ข) จะมีความต่อเนื่องสม่ำเสมอกว่าสัญญาณเอาต์พุตของรูป 8(ค) และผลจากการแปรค่าความถี่ของสัญญาณรูปไซน์ (ซึ่งถูกมอดูเลตทางขนาดกับสัญญาณรูปไซน์ความถี่ 50 kHz) ในขั้นตอนการทดลองลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่าเมื่อความถี่ของสัญญาณสูงขึ้น (เข้าใกล้ความถี่ 50 kHz มากขึ้น) จะได้ค่าผลรวมความผิดเพี้ยนฮาร์มอนิกมีค่ามากขึ้น

รูป 9 ผลการวัดค่าผลรวมความผิดเพี้ยนฮาร์มอนิก

สรุป

หลักการของตัวสร้างสัญญาณควบคุมสำหรับวงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดของสัญญาณรูปไซน์ที่ได้พัฒนาออกแบบขึ้นในครั้งนี้เป็นการใช้ประโยชน์จากสมบัติการเลื่อนเฟสของวงจรองความถี่ผ่านหมดซึ่งได้นำมาต่อร่วมกับวงจรตรรกะ สัญญาณควบคุมที่ได้นำมาใช้ควบคุมจังหวะการทำงานของวงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณและวงจรสุ่มและคงค่าสัญญาณซึ่งเป็นวงจรย่อยภายในวงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูด อาศัยการเลือกค่าพารามิเตอร์ของวงจรองความถี่ผ่านหมดที่เหมาะสมจะทำให้ได้ช่วงความถี่ใช้งานของวงจรประมาณ 0.75 ดีเคท ถึง 2 ดีเคท ต่อการเลือกกำหนดค่าพารามิเตอร์ 1 ครั้ง ค่าความถี่ใช้งานสูงสุดของวงจรตรวจวัดค่าแอมพลิจูดถูกจำกัดที่ความสามารถในการทำงาน ของวงจรตรวจจับค่ายอดสัญญาณซึ่งมีค่าอยู่ในช่วง โดยประมาณเท่ากับ 170 kHz ช่วงปฏิบัติการทางขนาดของวงจรเท่ากับ 200 mV ถึง 5 V โดยเมื่อทดสอบกับสัญญาณอินพุตที่มีความถี่เท่ากับ 1 kHz สามารถวัดค่าความผิดพลาดสูงสุดของวงจรได้ในช่วง ±1.8 % ของค่าเต็มสเกล (5 V)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการงานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2553) ซึ่งคณะผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณภาควิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นต้นสังกัดของผู้วิจัยที่ได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยของบุคลากรอย่างจริงจัง

เอกสารอ้างอิง

- Boudouris, A., and Peters, E.F. (1980). Audio amplitude detector circuit. United states patent. 4,206,415, (Eprad Incorporated), 929507.
- Chu, H.Y., Jou, H.L., and Huang, C.L. (1992). Transient response of a peak voltage detector for sinusoidal signals. *IEEE Transactions on industrial electronics*, 39(1),74-79.
- Gilbert, B. (2006). Low supply current RMS-to-DC converter. United states patent. 7,002,394 B1 (Analog Devices, Inc.), 09/694,731.
- Kriegsmann, G.A. (1985). An asymptotic theory of rectification and detection. *IEEE Transactions on circuit and systems, CAS-32*, 10, 1064-1068.
- Raksachat, P., Chaikla, A., Kaewpoonsuk, A., Riewruja, V. and Julsereewong, P. (2006, October). *An amplitude detector for variable frequency sinusoidal signals*. Paper presented at the SICE-ICASE International joint conference, Bexco, Busan, Korea.
- Sangpisit, W., Wardkein, P., Kiranon, W. and Loescharataramdee, C. (1998). A novel derivative envelope detector. *IEEE Transactions on consumer electronics*, 44(4), 1396-1405.
- Surakamponorn, W., and Kumwachara, K. (1999). A Dual translinear-based true RMS-to-DC converter. *IEEE Transactions on instrumentation and measurement*, 47(2), 459-464.